

Организовани скрининг рака дојке у Републици Србији

Рак дојке представља најчешћи малигни тумор у оболевању и умирању код жена у Републици Србији. Према последњим публикованим подацима Регистра за рак Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” у Србији је 2020. године регистровано 4368 новооболелих и 1782 умрле жене од рака дојке. Стопа оболевања од рака дојке код жена у Републици Србији износила је 64,5 на 100.000, а стопа умирања 20,3 на 100.000 жена. Узимајући у обзир епидемиолошке податке везане за рак дојке, како на глобалном нивоу а поготово у Србији, као и чињеницу да је рак дојке један од најчешћих узрока превремене смрти код жена, у Републици Србији је у складу са препорукама Светске здравствене организације и европских водича за рано откривање рака дојке, у децембру 2012. године започет програм организованог скрининга рака дојке, чији је циљ „рано откривање карцинома дојке, адекватна дијагностика и терапија, с циљем смањења морталитета и побољшања квалитета живота жена”.

Према критеријумима Националног програма за рано откривање карцинома дојке, циљну популацију у организованом скринингу чине жене узраста од 50 до 69 година. Циклус организованог скрининга траје две године, а скрининг тест је мамографија – рендгенски снимак дојки. Један од специфичних циљева Националног програма за рано откривање карцинома дојке је подизање свести жена о значају редовних превентивних прегледа и раног откривања рака дојке, као и информисање о значају скрининга.

Организовани скрининг рака дојке се у Републици Србији до сада спроводио у укупно 35 општина, уз додатно ангажовање мобилних мамографа. Како би се Програм спроводио на територији читаве Републике Србије континуирано се ради на јачању капацитета здравствених установа за спровођење скрининга. До сада су спроведена четири циклуса организованог скрининга рака дојке у Републици Србији и у току је друга година петог циклуса који се спроводи током 2021. и 2022. године. У организованом скринингу су учествовала и два мобилна мамографа који су радили на територији 18 општина. Рад мобилног мамографа у оквиру кампање „Хајде да имамо времена за преглед” спроводе Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” и Министарство здравља, уз подршку Фонда Б92 и компаније Гранд кафа.

У периоду од јануара до августа месеца 2022. године радом стационарних мамографа обављено је око 8800 скрининг мамографија и откривено је 25 карцинома. У организовани скрининг рака дојке у овом периоду била су укључена и два мобилна мамографа, која су радила на територији осам општина (Чачак, Трстеник, Александровац, Шабац, Ваљево, Београд, Зрењанин и Крагујевац).

Услед проглашења епидемије заразне болести COVID-19 дошло је до смањеног обухвата жена скрининг мамографијом у оквиру организованог скрининга рака дојке током 2020, 2021. и 2022. године. Како би скрининг мамографија и у време епидемије COVID-19 која је још у току у Републици Србији постала доступна што већем броју жена, организован је рад мобилних мамографа на терену.